

Rapport 2015:25

Länsstyrelsen
Stockholm

Minerva – kompetensstöd i ekonomi och organisationsutveckling för kvinnojourer och liknande organisationer

Rapport 2015:25

Länsstyrelsen
Stockholm

Minerva – kompetensstöd i ekonomi och organisationsutveckling för kvinnojourer och liknande organisationer

Illustration omslag: Tetra Images / MATTON

Textförfattare: Maria-Pilar Reyes

Utgivningsår: 2015

ISBN: 978-91-7281-661-9

För mer information kontakta enheten för social utveckling

Länsstyrelsen i Stockholm

Telefon: 010-223 10 00

Länsstyrelsens rapporter finns på
www.lansstyrelsen.se/stockholm/publikationer

Förord

Pilotprojektet ”*Minerva – kompetensstöd i ekonomi och organisationsutveckling för kvinnojourer med flera*” genomfördes under 2013-2015 av Länsstyrelsen i Stockholm i nära samverkan med Sveriges Kvinno- och tjejjourers Riksförbund (SKR/Unizon) och Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län. Projektet samfinansierades av Länsstyrelsen i Stockholm och Tillväxtverket.

Projektet var pionjär i flera avseenden. Såväl att genomföra det som att vara deltagare visade sig vara en tuff och samtidigt lärorik erfarenhet som väckte nya frågor och insikter och krävde nya ställningstaganden längs hela vägen.

Uppföljningen visar att målet är uppnått och satsningen har varit uppskattad.

Länsstyrelsen tackar alla deltagare, resurspersoner, samverkansparter, medfinansierare och egna medarbetare som gjorde projektet möjligt och meningsfullt.

Ett särskilt tack riktas till *Anna Nilson* från SKR/Unizon samt *Johanna Hammarström* och *Christina Folke* från Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län. Utan deras visdom, engagemang, kompetens och mod samt förmåga att utforma visioner hade pilotprojekt Minerva med stor sannolikhet inte kunnat genomföras, kanske inte ens funnits.

Karina Uddén

Tillväxtdirektör

Innehåll

Förord	5
Innehåll	6
Pilotprojektet Minerva	7
Projektet	7
Resultat.....	7
Återkoppling från deltagarna.....	8
Brist på utbildare med rätt kompetens	8
Planer och modeller för verksamhets- och kvalitetsutveckling	9
Affärsmässigt och företagsamt	9
Modell för samverkan mellan kommun och idéburna aktörer	9
Efter Pilotprojektet: Minerva 2	10
Resultat.....	10
Bakgrund till pilotprojektet Minerva.....	11
Förändringens år 2012	11
Kvinnojourernas dilemman.....	12
Upphandling eller alternativ.....	12
Länsstyrelsens position.....	13
Lärdomar och reflektioner	14
Möjligheter och motstånd	14
Omständig administration	15
Man ska inte ta betalt för att bry sig.....	15
Minervas framtid	18
Nationell spridning	18
Referenser	19
Bilagor	20

Pilotprojektet Minerva

Projektet

Pilotprojektet Minerva genomfördes av Länsstyrelsen i Stockholm under tiden mars 2013–mars 2015 tillsammans med Sveriges Kvinno- och tjejjourers Riksförbund (SKR/Unizon) och Länsföreningen för Kvinnojourer i Stockholms län och medfinansierades av Tillväxtverket.

Syftet var att stödja utvecklingen av skyddat boende för våldsutsatta kvinnor och barn genom att främja samverkan mellan socialtjänsten och kvinnojourer/motsvarande organisationer genom ett gemensamt lärande avseende ekonomiska frågor, kostnadsberäkningar, ansvarsfördelning, åtaganden, avgränsningar med mera, kopplade till utveckling av stöd och skydd av god kvalitet för våldsutsatta kvinnor och barn. Ett lika viktigt syfte var att främja uppbyggnaden av en långsiktig, rätt dimensionerad och stabil ekonomisk grund för de idéburna aktörernas verksamhet och därmed också bidra till att minska kvinnors obetalda/underbetalda vård och omsorgsarbete.

Målet var att genomföra en pilotutbildning i ekonomi och verksamhetsutveckling för styrelser och verksamhetschefer för kvinnojourer och motsvarande organisationer med säte i länet. Utbildningen skulle utmytna i en långsiktig utvecklingsplan för respektive verksamhet. Möjlighet att certifiera dessa verksamheter skulle undersökas. Projektet skulle avslutas med en samverkanskonferens för kvinnojourer och representanter för kommunerna i länet.

Satsningen var processinriktad och anpassades till deltagarnas efterfrågan och specifika behov och förutsättningar. Genomförandet krävde lyhördhet, målinriktning och flexibilitet samt förmåga att hantera några parallella processer i omvärlden som påverkade projektet.

Resultat

De idéburna organisationerna erbjöds fem stycken heldagsutbildningar (del 1, bilaga 1) för minst två och max tre styrelsemedlemmar och/eller verksamhetsansvariga per organisation. Därefter erbjöds deltagarna tio timmars enskild verksamhetsanpassad coaching i ekonomi och organisationsutveckling per organisation, tillsammans med hela sin styrelse. Varje deltagare fick kopia av Socialstyrelsens vägledning *Fristad från våld* (2013) och andra relevanta, normativa dokument.

Kommunanställda fick också kompetensstöd (våren 2015) i form av två sammanhängande halvdagsseminarier (bilaga 2) i syfte att öka kommunens och kvinnojourernas förståelse för varandras ansvar och verksamhet.

Projektet nådde 25-30 styrelsemedlemmar och verksamhetsledare från elva olika idéburna organisationer spridda över länet samt 35-40 anställda från

olika kommuner/stadsdelar. Åtta av de elva idéburna organisationerna fullföljde hela processen (del 1: utbildning och del 2: organisationsvis coachning).

Projektet genomfördes i stort sätt som planerat. Två moment kunde dock inte fullföljas:

- Ett förslag på certifieringsmodell togs fram av en extern konsult på uppdrag av Länsstyrelsen. Projektledningen valde dock att inte gå vidare med det utan avvakta resultatet av den pågående utredningen om eventuell tillståndsplikt för anordnare av skyddat boende.
- Den avslutande samverkanskonferensen för de kommuner och idéburna organisationer som omfattades av projektet fick också skrinläggas framförallt på grund av svagt intresse från en mycket pressad och överbelastad socialtjänst.

Återkoppling från deltagarna

Återkopplingen från deltagarna från den idéburna sektorn (bilaga 3) är övervägande uppskattande och positiv. De lämnade också förslag på förbättringar. Flera uttryckte önskemål om att flera andra skulle få möjlighet till samma kompetensutveckling. Samma sak uttrycktes av representanter för övriga kvinnojourer i länet och angränsande län i de öppna informations- och dialogmöten som projektledningen bjöd in till vid några tillfällen. De två konsulter som anlätades för den organisationsvisa coachningen dokumenterade processen och lämnade en skriftlig sammanfattning där de bland annat lyfter fram styrkor och framtida behov (bilaga 4)

De kommunanställda som deltog i seminarierna för kommunanställda lämnade synpunkter under seminarierna (bilaga 5). Den bild som projektledningen har fått är att innehållet i seminarierna var angeläget och intressant, men det gav inga konkreta lösningar för de specifika utmaningar och problem som socialtjänsten möter i frågan om skyddat boende för våldsutsatta kvinnor och barn.

Brist på utbildare med rätt kompetens

Ett betydande problem i projektet blev att hitta utbildare med rätt kompetens. Inför utbildningens första del gjordes det flera fruktlösa försök, samtidigt som tiden snabbt tickade iväg. Problemet aktualiserades igen inför del 2. Den organisationsvisa coachningen startades därför tio månader efter att den första delen av utbildningen hade genomförts.

Förseningen förde med sig både positiva och mindre positiva saker. Den gav utrymme för deltagarna att låta den kompetens som hade förvärvats under utbildningens första del sjunka in. Samtidigt så skedde det förändringar i några kvinnojourers styrelser och i omvärlden som påverkade deras möjlighet att ta tillvara erbjudandet om organisationsvis coachning. Den delen av projektet blev dock mycket uppskattad av de åtta verksamheter som fullföljde hela programmet.

Planer och modeller för verksamhets- och kvalitetsutveckling

Coachningen till deltagarna i pilotutbildningen resulterade i att styrelserna för merparten av de deltagande organisationerna tog fram konkreta förslag till verksamhets- och kvalitetsutveckling för sina egna organisationer. De fick också, på coachernas initiativ, en extra dag för erfarenhetsutbyte som blev välbesökt.

Affärsmässigt och företagsamt

Länsstyrelsen använde orden *affärsmässigt* och *företagsamt* i ansökan om medfinansiering av Minerva projektet från Tillväxtverket i syfte att underlätta kommunikationen genom att använda Tillväxtverkets termer.

Länsstyrelsen klargjorde dock att med affärsmässigt i detta projekt menades:

- Beräkna vad varje insats man gör/ erbjuder egentligen kostar och se till att få korrekt ersättning för det så verksamheten bär sig ekonomiskt
- Bygga upp en liten buffert som gör det möjligt att tänka långsiktigt och mer självständigt kunna vidareutveckla eller förbättra verksamheten

Affärsmässigt tolkades ändå av vissa debattörer som *vinstdrivande* och en obefogad laddning drabbade projektet av och till. Projektgruppen valde att inte delta i den offentliga debatten utan istället bjuda in alla intresserade till informations- och dialogmöten några gånger under 2013–2014 (bilaga 6). Det gav projektgruppen möjlighet att stämma av och förankra de olika stegen i processen med målgruppen. Mötena blev välbesökta, 40–45 deltagare per gång – och stämningen och samtalsklimatet engagerat och generöst.

Modell för samverkan mellan kommun och idéburna aktörer

Minerva-projektet har varit ett bidrag i processen mot att utveckla en modell för samverkan mellan kommuner och idéburna organisationer som:

- säkerställer att utsatta kvinnor och barns rättssäkerhet tillgodoses
- säkerställer att kvaliteten i verksamheten kan följas upp och utvecklas
- säkerställer att våldsutsatta kvinnors och barns alla behov i samband med steget att lämna ett liv i våld kan tillgodoses
- minskar gråzonerna där olika aktörers åtaganden, ansvar och gränser är otydliga och därmed en källa till konflikter
- skapar en hållbar ekonomisk grund för kvinnojourerna och därmed en långsiktig stabilitet och reella förutsättningar för deras kvalitetsutveckling

Att kommuner och den idéburna sektorn förhandlar om och kommer överens kring ekonomiska frågor innebär att också ansvarsfördelningen och åtagandena mellan dessa aktörer synliggörs, avgränsas och fastställs, vilket är till förmån för våldsutsatta personer.

Efter Pilotprojektet: Minerva 2

I januari 2015 fick de tre storstadslänsstyrelser fortsatt uppdrag av regeringen att ge stöd till utveckling av skyddat boende för våldsutsatta kvinnor och barn över hela landet. Erfarenheterna från Pilotprojektet Minerva (2013-2015) togs då tillvara och en justerad version (Minerva 2) erbjöds till idéburna verksamheter i norrlänen sydlänen.

Länsstyrelserna i storstadslänen genomförde två likadana utbildningsomgångar à fem dagar vardera, med säte i Umeå respektive Hässleholm/Kristianstad, parallellt under hösten 2015. Sammanlagt deltog 20 verksamheter från 10 län: fyra verksamheter från Västerbotten, två från Västernorrland, en från Jämtland, en från Norrbotten, sex från Skåne, två från Västra Götaland, en från Östergötland, en från Kronoberg, en från Halland och en från Kalmar län.

Programmet anpassades till det faktum att deltagarna måste resa till utbildningsplatsen från olika län. Coachingen integrerades därför i de fem utbildningsdagarna. Utbildningen omfattade bland annat föreskrifter och meddelandeblad som reglerar kommuners och ideella föreningars arbete med att ge stöd och skydd till våldsutsatta. Dessutom togs upp frågor om verksamhetsutveckling, kartläggning av utgifter och ekonomisk analys, samt kommunikation och olika former av avtal och samverkansformer mellan idéburna organisationer och offentlig sektor.

Länsstyrelsen i respektive län ansvarar för att ta upp dessa frågor med kommunerna inom ramen för länsstyrelsernas och Socialstyrelsens gemensamma uppdrag om Metod och kompetensstöd till kommuner och ideella organisationer.

Resultat

Majoriteten av de deltagande verksamheterna uppger i utvärderingen att de i ganska eller i stor utsträckning fått nya kunskaper och/eller insikter.

Merparten av deltagarna uppger också att utbildningens innehåll kommer att vara ganska eller mycket användbar för deltagarnas roll i sina respektive verksamheter. I resultatet av en uppföljning med deltagarna från sina respektive län sammanfattar länsstyrelserna i sydlänen insatsens betydelse som följer:

”Att stödja kvalitetsutveckling inom kvinnojourer, gällande framförallt dokumentation och avtalsförfarande, har länsstyrelserna sedan tidigare identifierat som ett utvecklingsområde. Den utbildningssatsning som länsstyrelserna i storstadslänen genomfört under hösten 2015, med deltagare från merparten av sydlänen, har bidragit till sådan kvalitetsutveckling”.

Under 2016 erbjuder länsstyrelserna i de tre storstadslänen samma insats till idéburna organisationer (kvinnojourer med flera) i mittlänen (Värmland, Västmanland, Örebro, Gävleborg, Dalarna och Uppsala). Insatsen planeras och genomförs i nära samverkan med länsstyrelserna i de berörda länen.

Bakgrund till pilotprojektet Minerva

Socialnämnderna i landets kommuner har till uppgift att svara för bland annat omsorg och service, stöd och vård till familjer och enskilda som behöver det (socialtjänstlagen 3 kap, § 1). I det ingår stöd och skydd till vuxna och barn utsatta för mäns våld och våld i nära relationer.

Undersökningar visar att socialnämnden i stor utsträckning använder sig av idéburna aktörers – framför allt kvinnojourers – resurser och expertis för att tillgodose dessa behov.

Efterfrågan på de idéburna aktörernas insatser har ökat stadigt. Det, tillsammans med att det ställs tydligare krav på kvalitet och professionalitet i arbetet med stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn, har medfört att många idéburna organisationer inte längre kan driva verksamheten med huvudsakligen tillfälliga volontärer utan också har fått anställa personal. Men dessa anställningar är oftast kortsiktiga och osäkra eftersom verksamheternas ekonomiska grund är osäker.

Merparten av de idéburna organisationerna finansierar den löpande driften av sina verksamheter med kortsiktiga offentliga bidrag samt oregelbundna intäkter som kommuner och andra myndigheter betalar för avgränsade, tillfälliga insatser, oftast skyddat boende. Länsstyrelsens uppföljning 2011 visade att dessa intäkter knappt täckte 60 procent av insatsens egentliga kostnader.

Kommunernas relation med de idéburna organisationerna och även med ett antal privata företag som erbjuder stöd och skydd till våldsutsatta personer var fram till 2011 bristfälligt reglerad, vilket ofta har haft negativa konsekvenser för de idéburna aktörernas ekonomi och etableringsmöjligheter.

Förändringens år 2012

Socialstyrelsens meddelandeblad 2012/02¹ tydliggör att det är kommunen som är ytterst ansvarig för kvalitén – oavsett utförare – när en enskild person ansöker om och beviljas en insats av socialnämnden eller, när socialtjänsten hänvisar en våldsutsatt kvinna – med eller utan barn – till en kvinnojour och kvinnojouren tar emot henne. Det ansvaret innebär bland annat att socialnämnden behöver teckna korrekta avtal och överenskommelser med utförarna av insatserna. Utförarna i sin tur har rätt att specificera sina insatser och begära betalt. Detta förhållande skiljer sig från tidigare då det har varit vanligt att kommunen beviljar en viss summa i verksamhetsbidrag till kvinnojouren som – som motprestation – fått ta emot och ge stöd och skydd

---

¹ Meddelandebladet är nu införlivat i Socialstyrelsens nya föreskrifter (2014) om socialnämndens ansvar för stöd och skydd till våldsutsatta kvinnor och barn.

till alla våldsutsatta kvinnor och barn utan begränsningar, oavsett respektive utsatt persons särskilda behov och situation.

En av de förväntningar som behöver ställas när kommunerna anlitar externa utförare av socialtjänstinsatser är att utföraren kan säkerställa en viss stabilitet och långsiktighet för sin verksamhet. Med en kortsiktig och bristfällig ekonomisk grund är det dock svårt att svara upp mot det.

Meddelandebladet 2012/2 öppnade en ny möjlighet för kvinnojourer och övriga idéburna organisationer att synliggöra allt de gör och kan göra respektive inte göra – och att belysa omfattningen, värdet, kvaliteten och de faktiska kostnader som det innebär. Det öppnade också en ny möjlighet för de idéburna organisationerna att tydliggöra sin roll, sina gränser och sin kompetens och att bli bemötta som jämbördiga parter. Det blev en ny situation för kvinnojourerna och liknande verksamheter som samtidigt som den öppnade nya möjligheter väckte en del farhågor och obehag. Den nya situationen innebar också att kvinnojourerna behövde se över finansieringen av sin verksamhet för att kunna säkerställa en kvalitetsutveckling och fortsätta att finnas med som en aktör att räkna med.

Kvinnjourernas dilemma

Kvinnjourerna stod inför flera dilemma. Dessa speglas i viss mån i de förväntningar som deltagarna i Minerva-projektet hade på utbildningen men också i följande frågor som lyftes fram i olika sammanhang.

- Finns det risk att kvinnojourerna institutionaliseras, uppfattas som en del av en myndighet, förändrar sitt väsen och sin identitet?
- Kan kvinnojourerna leva upp till de krav på kvalitet, dokumentation med mera som socialnämnden och Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) har rätt att ställa till utförare av socialtjänstens beslutade insatser?
- Om kvinnojourerna ställer upp på formaliserade uppdrag om att utföra socialarbete på uppdrag av socialnämnden, kommer de att få behålla sin självständighet? Kommer socialtjänsten att få blanda sig i, kräva insyn i allt, styra kvinnojourernas verksamhet?
- Om kvinnojourer ställer krav och begär rättvis ersättning för det de gör, kommer socialnämnden att fortsätta att anlita kvinnojourerna och bevilja dem verksamhetsbidrag? Eller kommer kommunerna att välja bort kvinnojourerna då? Kommer jourerna att gå miste om organisationsbidraget?
- Kan man verkligen ta betalt för allt man gör? Vad händer med en själv om man måste tänka så mycket på pengarna?

Upphandling eller alternativ

De nya styrdokumenterna (2012–2014) har medfört att flera kommuner har övervägt att upphandla skyddat boende för personer utsatta för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Med stöd i erfarenheter av att ta tillvara den idéburna sektorns resurser för stöd, bland annat till personer med

funktionsnedsättningar, menar en del kommunala företrädare att insatsernas innehåll, avgränsningar och kvalitén, samt respektive parts åtaganden, på så vis kan konkretiseras, preciseras och tydliggöras. Det menar att det ökar också rättssäkerheten för den utsatta personen och underlättar att ta fram ett korrekt underlag för att beräkna och motivera insatsens faktiska kostnader. Nacka kommun är en av dem som valt att upphandla skyddat boende.

Andra kommuner och kvinnojourer samt riksövergripande intresseorganisationer (Sveriges Kommuner och Landsting och Forum för idéburna organisationer med socialinriktning) anser att skyddat boende inte behöver upphandlas och lyfter fram IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) som alternativ. De menar att det kan vara en tillräckligt bra grund för att reglera parternas respektive åtaganden, göra en korrekt beräkning av kostnader och säkerställa en rättssäker hantering av en utsatt persons behov av skydd och stöd. Sigtuna kommun är en av dem som valt det alternativet.

Länsstyrelsens position

Länsstyrelsen tar inte ställning varken i ovanstående fråga eller i frågan om hur kvinnojourerna väljer att utveckla sin verksamhet.

Länsstyrelsens uppgift är att stödja samordningen och samverkan mellan olika aktörer och intressen i regionen och främja utvecklingen genom att skapa mötesplatser och tillfällen för gemensamt lärande och förse aktörerna med verktyg och kompetens. Vidare att stimulera dialogen genom att identifiera och lyfta fram relevanta frågor och erfarenheter, belysa utvecklingsområden, inbjuda till gemensam reflektion och dokumentera utvecklingen.

Också SKR/Unizon och Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län såg ett behov av att stärka sina medlemsorganisationer med verktyg och kompetens i olika frågor och tog då tillvara Länsstyrelsens erbjudande om att bli samverkanspartner i pilotprojektet Minerva.

Lärdomar och reflektioner

Enligt den modellen som Socialstyrelsen tog fram inom ramen för spridning av meddelandebladet 2012/2 klargörs att en idéburen organisation som utför socialtjänstarbete kan strukturera sin verksamhet i två olika delar:

- en verksamhet som organisationen bedriver på uppdrag av sina medlemmar och som kan finansieras med bland annat medlemsavgifter, olika bidrag, mindre försäljning och donationer
- en som bedrivs på uppdrag av en myndighet och som organisationen kan ta (marknadsmässigt) betalt för av denna myndighet

Ovanstående skapade en ny situation och att hantera den blev en ny utmaning för kvinnojourerna och motsvarande organisationer och för kommunerna.

Möjligheter och motstånd

Flera kvinnojourer konfronterades med det faktum att de aldrig i detalj tydligt har belyst, varken för sig själva eller för andra, allt som ingår i beredskapen att erbjuda stöd och skydd till våldsutsatta personer, det vill säga vilka moment och aktiviteter som ingår, vilka resurser som det kräver och vad det egentligen kostar.

Ovanstående betyder inte att kvinnojourerna inte har kontroll över sin ekonomi. Men verksamheten har i stor utsträckning varit beroende av tillfälliga, osäkra, kortsiktiga bidrag från olika myndigheter, bidrag som oftast beräknats utifrån allmänt hållna beskrivningar av organisationens verksamhet och nytta. Ekonomin går vanligtvis runt precis så att verksamheten lyckas överleva ett år i taget, ibland inte ens det, vilket har inneburit en stor osäkerhet för de anställda som uteslutande är kvinnor.

Verksamhetens överlevnad har också varit beroende av obetalda arbetsinsatser från många kvinnor. Insatser, som i den mån de synliggörs, sällan uppfattas och värderas rättvist av den allmänna opinionen där det ofta råder en dunkel föreställning om vilken tid, känslomässig styrka och kompetens som krävs för att stödja en våldsutsatt, traumatiserad kvinna som befinner sig i kris och hennes medföljande barn.

Inom flertalet idéburna organisationer som tillhandahåller stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn verkar det finnas ett motstånd mot att ta betalt, fast det är egentligen inget nytt. Till exempel så tar kvinnojourerna vanligtvis en avgift för placering i skyddat boende. Kvinnorätsorganisationer i Sverige har dessutom alltid fått finansiera sin verksamhet – förutom offentliga bidrag, medlemsavgifter och donationer – med egna intäkter, som till exempel arvode för föreläsningar eller diverse småförsäljning.

Skillnaden nu (2012) var att den delen av verksamheten – den som man skulle ta korrekt betalt för– var större än tidigare och skulle formaliseras i någon form av bindande dokument. Det väckte farhågor om att det skulle kunna leda till förväntningar på att verksamheten på relativt kort sikt skulle bli helt och hållet självfinansierad och inte få några offentliga bidrag.

Omständlig administration

Inom ramen för projektet Minerva framkom att den nya situationen, med möjlighet till ordentliga, preciserade avtal mellan kvinnojourer och kommuner och en mer ”affärsmässig” finansiering av jourernas verksamhet, kräver en annorlunda administrativ kompetens av jourerna. Det var också Länsstyrelsens bild och en av anledningarna till skapandet av Minerva-projektet.

Flera jourer framförde också att hanteringen av den nya situationen för dem innebär en betydligt ökad administration.

Å andra sidan så krävs det också mycket administration för att hantera den traditionella finansieringen av verksamheten med ett lapptäcke av kortsiktiga bidrag från olika bidragsgivare, i kombination med otillräckliga, oregelbundna och osäkra intäkter från skyddat boende, kräver mycket administration. Den bidragssökande organisationen behöver bevaka och svara upp mot flera olika lokala, regionala och nationella myndigheters prioriteringar, tidsplaner, direktiv, inriktningar, rapporteringskrav, blanketter, myndighetskulturer med mera samtidigt. Något som ibland till viss del blir förgäves.

Uteblivna intäkter under perioder av mindre efterfrågan skapar också administrativ stress och ökad administrativ belastning i de fall där det saknas ett ramavtal eller en övergripande samverkansöverenskommelse där även kostnader för tomgång har räknats in så det finns en liten buffert att falla tillbaka på.

Man ska inte ta betalt för att bry sig

En del framstående debattörer och företrädare för den idéburna sektorn hävdar att merparten av denna sektors verksamhet ska bestå av frivillig, obetald volontärverksamhet. Att begära en rimlig ersättning för insatserna får inte vara regel utan undantag, annars riskerar organisationen och dess medlemmar att sälja sin själ eller svika sitt väsen, anser de. Någon har sagt att ”man ska inte ta betalt för att bry sig”.

Att bry sig inte behöver dock stå i konflikt med att verka för att de våldsutsatta personerna får ett kvalificerat stöd som svarar upp mot deras behov och situation. Och för det behövs det resurser.

Att tillhandahålla allt det stödet som behövs kräver också goda relationer med aktörer som kan erbjuda något som den våldsutsatta personen behöver men som inte ingår i den egna verksamheten. Det kräver också en ekonomi som gör det möjligt att anställa utbildade personer som inte gör tillfälliga nedslag utan kan stanna i verksamheten, utveckla metoder och kvaliteten, följa upp insatsernas effekt och föra ett löpande samtal med företrädare för olika myndigheter.

Att det idag finns både lite mer kompetens och resurser för att stödja våldsutsatta kvinnor och barn är utan tvekan resultatet av framförallt kvinnojourerörelsens mer än 30 års ihärdiga arbete. Det var solidariska kvinnor, som trots avsaknad av ekonomiska medel och materiella tillgångar, startade kvinnojourer under 70-talet. Än i dag står kvinnojourerna för det mest tillgängliga och omfattande stödet till de våldsutsatta personerna.

Kvinnjourernas engagemang är sprunget ur en position så långt man kan komma från att i detta se en affärsidé. Det har istället handlat om systerskap, det vill säga solidaritet kvinnor emellan och medvetenhet om att patriarkalt våld kan drabba vem som helst, när som helst och att ”hon skulle kunna vara jag”. Parallellt med det fanns det hos kvinnorörelsen en insikt om att det skulle ta tid och kräva hårt arbete att få den allmänna opinionen att förstå problematiken och inse sitt kollektiva ansvar och beslutsfattarna att mobilisera de resurser som behövs för att stödja och skydda brottsoffren.

Behovet har vuxit lavinartat och blivit allt mer omfattande och komplext. Samtidigt har myndigheternas ansvar tydliggjorts. God samverkan mellan myndigheter och kvinnojourer och motsvarande idéburna aktörer är nu en förutsättning för att kunna erbjuda stöd och skydd av god kvalitet till våldsutsatta personer. God samverkan förutsätter i sin tur att parterna delar på ansvar och kostnader rättvist.

Det verkar dock finnas ideologisk-strukturella hinder för att kvinnojourerna ska utveckla sin förmåga att kräva en korrekt ersättning för det de gör och sikta mot att minska bidragsberoendet. En av dessa kan vara att kvinnornas vård- och omsorgsinsatser tas för givna och förväntas göras utan krav på erkännande och rättvist betalt. I det offentliga samtalet kring kvinnojourernas finansiering nämns det en rädsla för att kvinnojourerna ska tvingas svika sin profil som ideella krafter utan ekonomiska intressen och behov och förråda grundidén om att erbjuda stöd och vägledning till kvinnor och barn utsatta för mäns våld som en handling av systerskap.

En del företrädare för kvinnojourerörelsen och debattörer har uttryckt farhågor om att kvinnojourerna kommer att förlora sin självständighet om de går med på att formalisera åtagandet att *utföra socialt arbete på uppdrag av socialnämnden* och finansiera verksamheten genom att få korrekt ersättning för avgränsade prestationer. De förespråkar en relation mellan kvinnojourer och kommun/andra myndigheter endast som bidragsgivare och bidragsmottagare. Bidraget menar de bör då vara såpass stort att det säkrar jourens långsiktiga överlevnad.

Bidrag från myndigheter är dock ett etablerat styrmedel. Bidrag är dessutom inte en rättighet utan en möjlighet och det är helt avhängigt av den aktuella bidragsgivarens politiska vilja, agenda, synsätt och prioriteringar.

En reflektion som arbetsgruppen och deltagarna i Minervautbildningen diskuterade var i vilken utsträckning ett betydande bidragsberoende är ett bra sätt att värna om kvinnojourernas oberoende och självständighet.

Minervas framtid

Nationell spridning

Pilotprojektet Minerva är avslutat. Men konceptet lever vidare. Flera länsstyrelser och idéburna organisationer (kvinnojourer och motsvarande) samt kommuner ute i landet har framfört intresse av att nås med en liknande satsning.

Länsstyrelserna i Stockholm, Skåne och Västra Götaland har fått fortsatt uppdrag av regeringen att ge stöd till utveckling av skyddat boende för våldsutsatta kvinnor, barn och ungdomar. Metod och kompetensstöd till idéburna organisationer, utifrån erfarenheterna från, och med utgångspunkt i, pilotprojektet Minervas koncept, erbjuds nu av de tre storstadslänsstyrelserna inom ramen för uppdraget.

Två utbildningsomgångar à 5 dagar genomfördes i Umeå respektive Hässleholm under hösten 2015. Inbjudna var dels organisationer i norrlänen dels i sydlänen. Satsningen planerades och finansierades gemensamt av de tre storstadslänsstyrelserna. Det genomfördes i samverkan med övriga länsstyrelser och i samråd med relevanta idéburna organisationer. Samma satsning genomförs under 2016 för deltagare från mittlänen.

I minnet från pilotprojektet bär vi med oss många bilder. Till exempel det fullpackade utbildningsrummet och de livliga samtalen under pauserna. Eller bilden av deltagarna från Södertälje, Järfälla, Sigtuna, Upplands Väsby, Botkyrka, Sollentuna, Stockholms stad, Nacka och Nynäshamn som stod vid porten till utbildningslokalen på den första utbildningsdagen redan före utsatt tid, en kall och dimmig tidig lördagsmorgon i oktober. Den energi, den entusiasm och den beslutsamhet som deltagarna förde med sig, tillsammans med sina kunskaper, frågor och synpunkter var utan tvekan stor framgångsfaktor. Kvar finns också minnet av Anna Nilsons röst i telefonen, dagen innan första utbildningsdagen, som talade om att hon nyss hade informerats av hyresvärden om att toaletterna i utbildningslokalen skulle vara avstängda nästa dag på grund av reparationer. Det löste vi med den kreativitet, envishet och humor som kännetecknade arbetsgruppen.

I pilotprojektets arbetsgrupp ingick: Anna Nilson för SKR/Unizon, Johanna Hammarström och Christina Folke för Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län och Maria-Pilar Reyes, från Länsstyrelsen i Stockholm. Gruppens första möte var i april 2013 och det sista den 16 mars 2015. Cirka två månader senare nåddes vi av beskedet om Anna Nilsons bortgång.

Med denna rapport vill Länsstyrelsen samla upp och dela med sig av den kunskap och erfarenheter som utvecklades under pilotprojektets gång, tacka alla som har gjort pilotprojektet möjligt och meningsfullt och hedra Anna Nilsons minne.

Referenser

Enander V, Holmberg K, Lindgren A-L (2013) *Att följa med samtiden. Kvinnojoursrörelsen i förändring*. Stockholm. Atlas.

Heimer GM, Björk A, Kunosson C (2014) *Våldsutsatta kvinnor - samhällets ansvar*. Lund. Studentlitteratur.

Håkansson P-A (2007) *Frihet och familj. En uppföljning av skyddat boende för personer som hotas av hedersrelaterat våld*. Socialstyrelsen.

Inspektionen för vård och omsorg (2014) *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Slutrapport från en nationell tillsyn 2012-2013*.

Josefsson Christina (2013) *Fristad från våld. En vägledning om skyddat boende*. Socialstyrelsen.

Reyes M-P (2008) *Skyddat boende för personer som utsätts för hedersvåld. Dokumentation av nationellt samråd i Stockholm, april 2008*. Länsstyrelsen i Stockholms län.

Reyes, M-P (2011) *Skyddat boende för hedersvåldsutsatta personer. Delrapport av en nationell kartläggning*. Länsstyrelsen i Stockholms län.

Reyes M-P (2011) *Skyddat boende för hedersvåldsutsatta personer. Slutrapport av en nationell kartläggning*. Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland.

Reyes M-P (2014) *Skyddat boende för hedersvåldsutsatta personer. Slutrapport av stöd till utveckling 2006-2014*. Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland.

Socialstyrelsens författningssamling (2014) *Våld i nära relationer SOSFS 2014:4 (M och S)*.

Socialstyrelsen (2014) *Våld. Handbok och socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*.

Bilagor

MINERVA-utbildning 2013

Program dag 1, 2, 3 och 4

Dag 1

Datum/tid: **8 november kl 9.30 – 16.00**

Plats: **SKR:s kansli**

Tema: **Ekonomi i en idéburen organisation**

Styrelsen och dess arbetsuppgifter, stadgar och ansvar, föreningen som arbetsgivare, utveckla föreningens verksamhet, budget och kalkyler, strategisk planering. Vi går igenom allt som en förening behöver känna till, vilka regler som ska följas samt ger verktyg så verksamheten kan utvecklas på bästa möjliga sätt.

Dag 2 och 3

Datum och tid: **23 och 29 november, kl 9.30 – 16.00**

Plats: **samma som dag 1**

Tema: **Ekonomisk kommunikation, förhandling, m.m.**

Hur möta motparten, när och hur man ska förhandla, Lagen om offentlig upphandling, förhandlingsstrategi, olika avtal och överenskommelser. Kursdeltagarna får en grundläggande inblick i lagar och avtal och i förhandlings/upphandlingsprocessen.

Dag 4

Datum och tid: **5 december, kl 9.30 – 16.00**

Plats: **samma som dag 1,2 och 3**

Tema: **Att beskriva sin verksamhet**

Formulera verksamhetsidé, formulera föreningens kompetens, vilka tjänster kan erbjudas, hur skriver man anbud/offert, att fullfölja åtaganden. Vi går igenom hur verksamheterna kan beskriva sin organisation, verksamhetsinnehåll, kompetens, kvalitet, m.m. inom ramen för en upphandling eller vid tecknande av samverkansavtal eller annan överenskommelse med en kommun.

Dag 5:

Datum och tid: **8 januari 2014**

Plats: **samma som tidigare tillfällen**

Tema: **en modell för behovsanalys av verksamhetens utveckling**

Utbildningen genomförs som pilotprojekt av Länsstyrelsen i Stockholm i samverkan med Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund (SKR) och Länsföreningen för kvinnojourer i Sthlm:s län.

Den samfinansieras av Länsstyrelsen i Stockholm och Tillväxtverket.

DATUM: 18 februari och 3 mars
kl. 8.30 – 13.00 (lunch ingår)

LOKAL: Piperska Muren, Scheelegatan 4,
T-Rådhuset

KOSTNAD: 0

ANMÄLAN: Anmäl dig på vår webbplats,
i kalendariet, **senast den 10 februari**
[länk till kalendariesidan](#)

MER INFORMATION OCH KONTAKT:

Länsstyrelsen i Stockholm
Namn: Pilar Reyes
maria-pilar.reyes@lansstyrelsen.se
tfn 010- 223 1526

www.lansstyrelsen.se/stockholm

Länsstyrelsen i Stockholm erbjuder upphandlare/beställare, kvinnofridssamordnare, enhetschef och socialsekreterare ett utbildningspaket på två sammahängande seminarier om

Samverkan, överenskommelser och avtal med utförare av skyddat boende för våldsutsatta personer

Utgångspunkten är Socialstyrelsens nya föreskrifter om stöd och skydd för personer utsatta för våld i nära relationer som bl. a tydliggör kommunens ansvar, insatsernas kvalitet, mm. Föreskrifterna har konsekvenser för samverkan och för överenskommelser och avtal med utförare av stöd och skydd.

För tid och plats samt anmälan vänligen se fältet till vänster.

OBS: varje kommun får anmäla minst 2 max 4 medarbetare tillhörande olika kategorier (representant för beställarfunktionen, kvinnofridssamordnare, enhetschef, socialsekreterare). **Antalet platser är begränsat till 35 personer, först till kvarn gäller.**

Utbildningen genomförs inom ramen för pilotprojektet **MINERVA**

Välkommen!

Pilotprojektet MINERVA genomförs under 2013–2015 av Länsstyrelsen i Stockholm i samverkan med Sthlm stad, UNIZON (f d Sveriges kvinno-och tjejjourers riskförbund) och Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län. Den samfinansieras av Länsstyrelsen i Stockholm och Tillväxtverket

SEMINARIUM 1

18 februari 2015 på Piperska Muren – T Rådhuset

- 08.45 – 9.15 **Kaffe och inledning. Seminarieseriens bakgrund och syfte. Deltagarnas förväntningar.**
- 09.15 – 10.00 **Förekomsten av- och hälsokonsekvenser av mäns våld mot kvinnor och barn. Vad säger den senaste forskning?**
Anna Frenzel, utredare Brottsförebygganderådet
Steven Lucas, med. dr. Institutet för kvinnors och barns hälsa, Uppsala Universitet
- 10.00 – 10.15 **Bensträckare**
- 10.15 – 11.00 **Att tillhandahålla stöd och skydd: kommunens ansvar. Socialstyrelsens nya föreskrifter SOSFS 2014:4 Våld i nära relationer**
Katarina Björkgren, socionom/utvecklare uppdragsområde Mäns våld mot kvinnor, Länsstyrelsen i Västra Götaland
- 11.00 – 11.15 **Fruktpaus**
- 11.15 – 12.30 **Vilka utmaningar stöter vi på avseende att tillhandahålla stöd och skydd till våldutsatta kvinnor och barn utifrån deras individuella behov? Hur hanterar vi dem? Erfarenhetsutbyte.**
- 12.30 – 13.00 **Lunch**

SEMINARIUM 2

3 mars 2015 på Piperska Muren- T Rådhuset

- 08.45 – 9.00 **Morgonfika samt återkoppling från seminariet 1**
- 09.00 – 9.30 **Att tillhandahålla stöd och skydd. Våldsutsatta personers behov och Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer för skyddat boende.**
Maria-Pilar Reyes, utvecklingsledare social hållbarhet, Länsstyrelsen i Stockholms län
- 9.45. – 10.30 **Vad kan kvinnojouren och motsvarande idéburna organisationer erbjuda och vad får det kosta? Vilka krav kan ställas på dem?**
Christina Lemark, ekonom och Ulrika Eklund, utbildare och konsult
- 10.30 – 10.45 **Paus/frukt**
- 10.45 – 12.00 **Måste alla insatser upphandlas? För och nackdelar med upphandling. Vilka alternativ finns? Några exempel.**
Carina Kennard, upphandlare, och PO Andersson, upphandlingsexpert, Nacka Kommun samt Ludvig Sandberg, politisk sakkunnig Forum Idéburna organisationer med social inriktning
- 12.00 -12.15 **Avslutande reflektioner. Länsstyrelsens stöd till kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer under 2015.**
Kristin Marklund, enhetschef, Länsstyrelsen i Stockholms län.
- 12.30 – 13.00 **Lunch**

Undersökning:

Minerva_utskick

Skapad av:

Maria-Pilar Reyes

Publicerad:

2014-11-11 12:35:57

Påbörjade undersökningar: 18

Avslutade: 16

Bilaga 3

1 TEXT / BILD INNEHÅLL						
Enkät till deltagarna i pilotprojektet Minerva-kompetensutveckling för idéburna organisationer, höst 2013-höst 2014.--Frågor angående del 1: fem utbildningsdagar hösten 2013						
2	Redigera		Antal	Procent	Grafisk illustration	
2.1 Motsvarade utbildningsdagarna dina förväntningar?						
1	1. Ja		13	76,47%		
2	2. Delvis		4	23,53%		
3	3. Nej		0	0,00%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,24			
2.1 Vänligen kommentera:						
2.2 Var upplägget (5 heldagar) samt tiderna (9-16) lämpliga?						
1	1. Ja		16	94,12%		
2	2. Delvis		1	5,88%		
3	3. Nej		0	0,00%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,06			
2.2 Vänligen kommentera:						
2.3 Var gruppens storlek lämplig?						
1	1. Ja		15	88,24%		
2	2. Delvis		2	11,76%		
3	3. Nej		0	0,00%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,12			
2.3 Vänligen kommentera:						
2.4 Var gruppens sammansättning (styrelse+ verksamhetsledare) lämplig?						
1	1. Ja		14	82,35%		
2	2. Delvis		3	17,65%		
3	3. Nej		0	0,00%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,18			
2.4 Vänligen kommentera:						
2.5 Var tiden tillräcklig?						
1	1. Ja		7	41,18%		
2	2. Delvis		7	41,18%		
3	3. Nej		2	11,76%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		1	5,88%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,82			
2.5 Vänligen kommentera:						
2.6 Var utbildningens dokumentation (all som läg i pärmen) nyttig och relevant?						
1	1. Ja		11	64,71%		
2	2. Delvis		6	35,29%		
3	3. Nej		0	0,00%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		
Medelvärde			1,35			
2.6 Vänligen kommentera:						
2.7 Var valet av lokaler (trånga men centralt belägna) lämpligt?						
1	1. Ja		12	70,59%		
2	2. Delvis		4	23,53%		
3	3. Nej		1	5,88%		
4	4. Vet ej/Ingen åsikt		0	0,00%		
Totalt			17	100%		

Bilaga 3

Medelvärde		1,35		
2.7 Vänligen kommentera:				
3	Redigera	Antal	Procent	Grafisk illustration
3.1 Din uppfattning om dag 1: utbildning om Ekonomi i en idéburen organisation (Hans Richter)				
1	1. Mycket bra	3	18,75%	
2	2. Bra	10	62,50%	
3	3. Inte så bra	1	6,25%	
4	4. Dåligt	0	0,00%	
5	5. Vet ej/ingen åsikt	2	12,50%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		2,25		
3.1 Vänligen kommentera:				
3.2 Din uppfattning om dag 2-3: Ekonomisk kommunikation och förhandling (P O Andersson + Vuokko Erman)				
1	1. Mycket bra	7	43,75%	
2	2. Bra	8	50,00%	
3	3. Inte så bra	1	6,25%	
4	4. Dåligt	0	0,00%	
5	5. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,63		
3.2 Vänligen kommentera:				
3.3 Din uppfattning om dag 4-5: utbildning om att Beskriva och presentera sin verksamhet (Christina Amundberg)				
1	1. Mycket bra	5	31,25%	
2	2. Bra	8	50,00%	
3	3. Inte så bra	2	12,50%	
4	4. Dåligt	0	0,00%	
5	5. Vet ej/ingen åsikt	1	6,25%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		2,00		
3.3 Vänligen kommentera:				
3.4 Hur upplevde du närvaron av arbetsgruppen som ansvarar för utbildningen (Anna Nilson, Christina Folke, Johanna Hammarström och Maria-Pilar Reyes) under utbildningsdagarna?				
1	1. Mycket bra	10	62,50%	
2	2. Bra	6	37,50%	
3	3. Inte så bra	0	0,00%	
4	4. Dåligt	0	0,00%	
5	5. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,38		
3.4 Vänligen kommentera:				
4	Har du haft användning för det du lärde dig under utbildningsdagarna?	Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja, i stor utsträckning	9	56,25%	
2	2. I liten utsträckning	6	37,50%	
3	3. Nej	1	6,25%	
4	4. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,50		
5	Vad har hindrat dig?			
1	1.			
6	Har du haft nytta av innehållet i pärmen med dokumentation som du fick i samband med utbildningsdagarna?	Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja, i stor utsträckning	8	50,00%	
2	2. I liten utsträckning	7	43,75%	
3	3. Nej	1	6,25%	
4	4. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	

Bilaga 3

Medelvärde		1,56		
7 Vad beror det på?				
	1.			
8 Har du saknat/hade du velat ha mer om:		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Styrelsearbete	1	2,13%	
2	2. Organisationsutveckling	5	10,64%	
3	3. Aktuell lagstiftning	6	12,77%	
4	4. Ekonomiska beräkningar	5	10,64%	
5	5. Kommunernas budgetsprocess	3	6,38%	
6	6. Presentera och kommunicera sin verksamhet	3	6,38%	
7	7. Samverkan, förhandling, överenskommelser	8	17,02%	
8	8. Dokumentation	6	12,77%	
9	9. Grupprocesser/ konflikthantering	2	4,26%	
10	10. Erfarenhetsutbyte med andra verksamheter	7	14,89%	
11	11. annat, vänligen ange:	1	2,13%	
Totalt		47	100%	
Medelvärde		6,06		
9 Efter dessa 5 utbildningsdagar, upplevde du dig stärkt i din kompetens som styrelsemedlem/verksamhetsledare?		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja	12	75,00%	
2	2. Delvis	4	25,00%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,25		
10 Vänligen kommentera:				
	1.			
11 TEXT / BILD INNEHÅLL				
Frågor om del 2: organisationsvis coaching i att ta fram en utvecklingsplan för sin organisation, inklusive ekonomisk utvecklingsplan (max 10 timmar per organisation), hösten 2014.				
12 Deltar du i coachingen?		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja	12	75,00%	
2	2. Nej	4	25,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,25		
13 Vänligen ange varför du inte deltar				
	1.			
14 Ange hur många andra styrelsemedlemmar som deltar i coachingen, förutom ni som deltog i Minerva utbildningen under hösten 2013.				
	1. Antal styrelsemedlemmar:			
15 Ange hur många timmars coaching du och din styrelse har fått så här långt.				
	1. Antal timmar:			
16 Redigera		Antal	Procent	Grafisk illustration
16.1 Tycker du att coachingen är till nytta/ svarar upp mot era behov?				
1	1. Ja	12	100,00%	
2	2. Delvis	0	0,00%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/Ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		12	100%	
Medelvärde		1,00		
16.1 Vänligen kommentera:				
16.2 Är uppläget (varje organisation väljer själv tid och plats för coachingen) lämpligt?				
1	1. Ja	12	100,00%	
2	2. Delvis	0	0,00%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/Ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		12	100%	

Bilaga 3

Medelvärde		1,00		
16.2 Vänligen kommentera:				
16.3 Är coachingens fokus (organisationsutveckling, inklusive ekonomisk utveckling) rätt för er organisation just nu?				
1	1. Ja	11	91,67%	
2	2. Delvis	1	8,33%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/Ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		12	100%	
Medelvärde		1,08		
16.3 Vänligen kommentera:				
16.4 Är tiden tillräcklig?				
1	1. Ja	4	33,33%	
2	2. Delvis	4	33,33%	
3	3. Nej	2	16,67%	
4	4. Vet ej/Ingen åsikt	2	16,67%	
Totalt		12	100%	
Medelvärde		2,17		
16.4 Vänligen kommentera:				
16.5 Är gruppens sammansättning lämplig?				
1	1. Ja	8	66,67%	
2	2. Delvis	1	8,33%	
3	3. Nej	1	8,33%	
4	4. Vet ej/Ingen åsikt	2	16,67%	
Totalt		12	100%	
Medelvärde		1,75		
16.5 Vänligen kommentera:				
17 TEXT / BILD INNEHÅLL				
Avslutande frågor				
18				
Tycker du att Minerva-utbildningen (utbildningsdagarna + coachingen) stärker dig och er styrelse i er uppgift att leda och driva organisationens utveckling i riktning mot ökad stabilitet och långsiktighet?		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja	14	87,50%	
2	2. Delvis	2	12,50%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,13		
19 Vänligen kommentera:				
1.				
20				
Vad tycker du om den pedagogiska modellen (5 utbildningsdagar + 10 timmars organisationsviss coaching i att ta fram en utvecklingsplan för verksamheten)?		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Mycket bra	6	37,50%	
2	2. Bra	9	56,25%	
3	3. Inte så bra	0	0,00%	
4	4. Dåligt	0	0,00%	
5	5. Vet ej/ingen åsikt	1	6,25%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,81		
21 Vänligen kommentera:				
1.				
22				
Tycker du att Minerva utbildningen behöver leva vidare efter avslutat pilotprojekt?		Antal	Procent	Grafisk illustration
1	1. Ja	14	87,50%	
2	2. Delvis	1	6,25%	
3	3. Nej	0	0,00%	
4	4. Vet ej/ingen åsikt	1	6,25%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,25		

Bilaga 3

23	Vänligen kommentera:			
	 1.			
24	Om samma utbildning genomförs igen: vad skulle du vilja vi att ändrade, gjorde bättre?			
	 1.			
25	Skulle du vilja rekommendera denna utbildning till någon annan?	Antal	Procent	Grafisk illustration
1	 1. Ja	13	81,25%	
2	 2. Kanske	3	18,75%	
3	 3. Nej	0	0,00%	
4	 4. Vet ej/ingen åsikt	0	0,00%	
Totalt		16	100%	
Medelvärde		1,19		
26	Till vilka skulle du vilja rekommendera denna utbildning?			
	 1.			
27	Varför är du tveksam?			
	 1.			
28	Varför inte?			
	 1.			
29	Något du vill tillägga?			
	 1.			
30	TEXT / BILD INNEHÅLL			
	Tack för dina svar!--För att avsluta enkäten så ska du klicka på "Skicka" knappen.			

Slutrapport Minerva coaching kvinnojourer

Slutrapport för organisations- och ekonomicoachningen inom ramen för Minerva projektet. Ni finner slutsatserna för våra observerade förändringar samt förväntad effekt. Därefter följer detaljer om coachtillfällena samt vilka frågeställningar som dykt upp under coachningen samt våra observationer och rekommendationer utifrån det.

Förutom coachträffarna genomfördes en extra lärträff, heldag, där jourerna fick möjlighet att byta erfarenheter och lära av varandra. Till lärträffen fick de möjlighet att sammanfatta sitt arbete enligt samma mall.

Observerad förändring

- Insikten om att använda syftet - VARFÖR finns organisationen som stöd och utgångspunkt i organisationens arbete
- Ett ökat fokus på utvecklande av VAD är vår unika uppgift
- Kvalitetssäkring utifrån VEM är vår organisation till för
- Insikt om hur vill vi arbeta och hur ska vi organisera oss
- Mer observant på vikten av kvalitetssäkring egen organisation
- Tydligare insikt om vikten av paketering
- Insikt om vad deras erbjudande kostar
- Ökat självförtroende
- Kontaktnät föreningarna emellan (istället för känsla av konkurrens)
- Kunskapsutbyte

Förväntad effekt över tid

- Långsiktig planering
- Tydligare roller
- Mer kvalitetssäkrad förening
- Stabilare ekonomi
- Insikt om stabilitet och långsiktighet

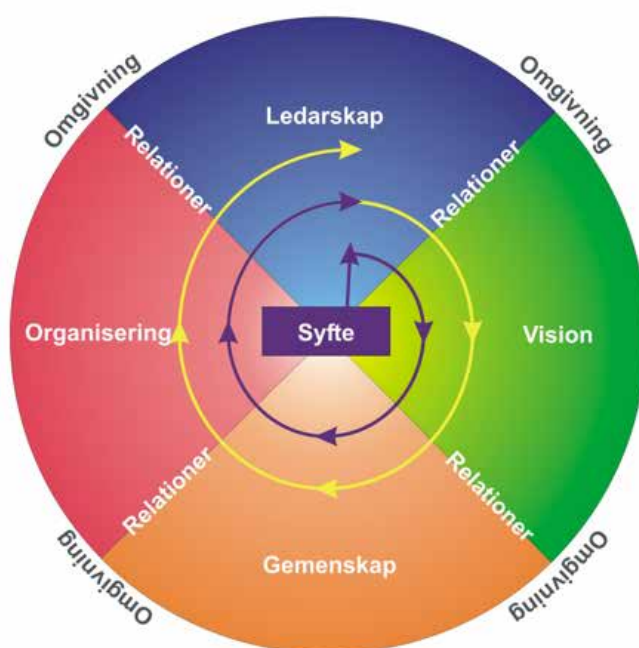
Processen

I organisationscoachningen tog vi först tempen på verksamheten, lever vi upp till syftet? Därifrån samtalade vi utifrån utvecklingshjulet, se nedan. Organisationerna har hittat olika frågor i sitt arbete att arbeta vidare med, allt från stadgeförändringar, ledningssystem och handlingsplaner. I ekonomicoachningen har deltagarna fått inleda med att göra en nulägesanalys, för att kartlägga det totala antalet tjänster samt delmoment, som de erbjuder i dagsläget. De har fått analysera sitt nuvarande innehåll i sitt tjänsterbjudande samt dess prissättning. De har fått upprätta målsättning,

samt budget hur denna målsättning skall uppnås för kunna uppnå ekonomisk stabilitet och långsiktighet. Vi har stöttat, frågat, utmanat och ibland gett råd och stöd.

Som en hjälp för organisationerna att sammanfatta sitt arbete har vi gjort en mall, se bilaga.

Utvecklingshjulet

Genuine Contact Program™

Organisationscoaching

Genomförda besök

Nacka Värmdö - 7 okt, 3 h, 5 nov, 3 h, 24 nov, 3 h, 10 dec, 1 h. Närvarande: 3-4 personer

Sollentuna - 3 nov, 4 h, 17 nov, 4 h, 26 nov, 2 h. Närvarande: 6 – 11 personer

HOPP - 24 okt Hopp, 3,5 h, 11 nov, 4 h, 18 nov, 2 h, 29 jan, 1,5 h Närvarande: 3-6 personer

Stina, Järfälla - 16 okt, 3 h, 9 nov, 2,5 h, 6 dec 3,5 h, tfn feb 1 h. Närvarande: 5-7 personer

Anna, Upplands Bro - 20 nov Anna, 3 h, 26 jan 4 h, 9 feb 3 h. Närvarande: 3 personer

Sigtuna Tjej och kvinnojour - 31 okt Tjejjouren Sigstuna, 3 h, 16 nov Kvinnojouren Sigstuna, 3 h, 10 dec Tjej- och kvinnojouren Sigstuna, 2 h, 21 jan, Tjej- och kvinnojouren Sigstuna, 2 h. Närvarande: 3 - 12 personer

Totalt: 60 timmar

Återkommande frågeställningar från deltagarna

- **Organiseringen** - Hur organiserar vi oss bäst inför framtiden?
- **Kvalitet** – Hur mäter vi vår kvalitet? Hur utvecklar vi den systematiskt? Har vi ledningssystem och strukturer som förbättrar kvaliteten?
- **Volontärerna** – hur får vi fler? Hur behåller vi dem? Kan vi och i så fall vilken verksamhet kan vi bygga på dem?
- Att vara **arbetsgivare**
- **Upphandlingarna** – blir de av? Vad betyder det för oss och vad vill vi?
- **Lägenheter och lokaler** – hur kan de få tillgång till ytterligare lägenheter och lokaler som dessutom är mer ändamålsenliga?

Egna observationer

- **Föreningens syfte.** Viljan att samtala om organiseringen innan det är tydligt om syftet med föreningen behöver förändras, innan det finns en gemensam bild av vision och mål inför framtiden. Det leder ofta till otydlighet, konflikter och energilösa samtal.
- **Ideell förening ställer stora krav.** Att vara ideell styrelse och vara arbetsgivare, ha volontärer, driva skyddat boende och skapa opinion i viktiga samhällsfrågor är ett tufft jobb som kräver många kompetenser. Detta i kombination med att uppfylla myndigheters krav på verksamheten och samtidigt hitta finansiering ställer stora krav på styrelserna.
- **Förändring är konstant.** Det går inte att bygga rutiner för allt, vilket kanske blivit en egen skapad förväntan utifrån Socialstyrelsens kvalitetsledningssystem.
- **Varje jour har egna styrkor men de har också individuella utmaningar.**

Rekommendationer

- **Tydliggöra syfte.** Skapa en gemensam vision och lång- och kortsiktiga mål samt fokus på målgruppen. Utgå från detta i all planeringen. Skapa en gemensam bild som ger energi till förtroendevalda, volontärer och medlemmar. Bilden skall tydligt kunna förmedlas vid bidragsansökningar, presentationer i kommunerna eller sponsring. Kommunicera den i organisationen.
- **Organisationsutveckling.** Går hand i hand med prissättning. Tydligare bild av mål och delmål för att kunna paketera och sätta pris.
- **Bygga flexibel organisation** för att kunna hantera ändringar i förutsättningar, insikt om att detta sker fortlöpande. Fokuserar på målgruppen och dess behov. Bygga funktionalitet utifrån möjlighet att snabbt anpassa sig till nya förutsättningar.
- **Utveckla kvalitet** – sätt kvinnor och barn i centrum vid utvecklandet av för mål och mått för att kvalitet. Det är de som är målgruppen. Det får inte tappas bort i arbetet med Socialstyrelsens ledningssystem.
- **Anpassning av verksamheten.** Vad kan kommuner, länsstyrelsen och andra myndigheter göra för att underlätta föreningarnas arbete? Finns en oro för framtiden utifrån hur kommer kommunernas önskemål på skyddat boende i framtiden, tillgången till lägenheter och lokaler, finansieringen. Skapa inte mer än nödvändig byråkrati, mycket sköts på ideell basis.

Ekonomicoaching

Gjorda/ inbokade besök:

Kvinnojouren Stina Järfälla 9/11, 18/1 samt 1 x 2 uppf timmar. Närvarande 6 st

Sollentuna kvinnojour 7/11, 28/11. Närvarande 4 st

UKV 14/11, 19/1 samt 2 x1 uppf timmar. Närvarande 2 st

Kvinnor, tjej och brottsofferjouren i Södertälje 8/11, 29/11. Närvarande 5 st

Nacka Värmdö 10/10, 14/10, 18/1. Närvarande 4 st

HOPP 6/11, 27/11, 12/2. Närvarande 3 st

Totalt: 60 timmar (några jourer har fått något fler timmar än andra, då behovet har sett olika ut, dock är det relativt små avvikelser)

Återkommande frågeställningar

- Offentlig upphandling. Rädsla för vad detta kan innebära
- Hur skall vi prissätta våra tjänster?
- Vad är det rimligt att ta betalt för erbjudna tjänster
- Vad ska ingå i en erbjuden tjänst

Egna observationer

- Prissättningen sker ofta utifrån vad man tror beställaren kan betala.
- Bör paketera tjänster tydligare.
- Man känner okunskap om hur andra kvinnojouren/ kommuner prissätter
- Mycket generösa med vad som ingår i olika tjänster. Många gånger har man inte ens reflekterat över detta faktum. När man gör övning där vi bryter ner tjänsterna som de ser ut idag, prissätter de olika delmomenten, därefter jämför med vad jourerna tar betalt blir (o)balansen uppenbar mellan intäkter och utgifter.
- Insikt om att även volontärarbete medför prislapp. Vilka indirekta samt direkta kostnader finns det med detta volontärarbete? Även detta skall finansieras – hur?

Målsättning för den ekonomiska coachingen

Att ge kvinnojouren ett ekonomiskt självförtroende. Detta sker genom att

- Insikt om att allt arbete kvinnojouren utför betingar ett värde
- Sätta prislapp på respektive tjänst som redan idag utförs
- Ifrågasätta sitt eget erbjudande. Om det inte finns betalningsutrymme, kan tjänsten då erbjudas?
- Att varje delmoment får en bestämd prissättning
- Att på sikt skapa underlag för benchmark gm att kunna ha jämförbara tjänster, prissättning för dessa samt tidsåtgång för respektive tjänster o/e delmoment.

Generella rekommendationer

- **Tydligare paketering** för de tjänster som erbjuds att enkelt kunna göra korrekt prissättning
- **Förståelse för vilka utgifter som finns** för att tydligt kunna koppla ihop utgifterna-inkomster
- **Ekonomi som stående punkt** på styrelsemöten

- **Tydlig intern kommunikation** för all personal för att skapa förståelse för ekonomi/kostnader och därmed skapa förståelse vissa beslut som är tvungna att tas.
- Med **ekonomisk förståelse** blir planeringen per automatik mer planerad, långsiktig och stabil.
- Mer **kunskaps/erfarenhetsutbyte mellan kvinnojourerna** för att skaffa sig ekonomiska referensramar
- Att göra ekonomi enkelt och förståeligt. Att det blir ett underlag som kan tillämpas och skapa mervärde för jourerna. **Absolut avgörande att det inte mynnar ut i "ytterligare en rapport som skall fyllas i"**.

Pilotprojektet Minerva 2014-15: frågor, dilemman, utmaningar och behov som deltagarna i seminarier för kommunanställda har identifierat

- Hur hantera akuta behov av boende/skydd? Direktupphandling? Mall för det?
- Kvalitetsuppföljning, av vem, hur?
- För/nackdelar med upphandling? Sekretess?
- Viken chans har mindre boenden att ”vinna” en upphandling?
- Skyddat boende för män och funktionshindrade
- Förebyggande arbete
- Ökat intresse från ledningen för att prioritera frågan
- Information om råd: många hemsidor. Hur många kommer fram? Att det ska bli enklare att hitta information på nätet.
- Stöd: samarbete med psykiatri där människor vill/behöver stöd (mer än vad socialtjänsten kan tillhandahålla).
- Praktiskt samtalstöd: vems ansvar? Var går gränsen socialtjänst/landsting?
- Våldsutövare: varför förekommer dessa inte lika mycket i föreskrifterna? Varför får inte våldsutövare stöd av hälso-och sjukvård?
- Bättre samverkan med/mellan myndigheter
- Öronmärkta pengar
- Att placera våldsutövare istället för våldsutsatta
- Hur ska man säkerställa kvaliteten på kvinnojouren när man placerar i en annan stad pga skyddsbehovet?
- Om man inte upphandlar, vad ska man göra då? Minimikrav om ej upphandlat?
- Bostäder, brist på bostäder
- Samverkans/samarbetsavtal. Svårt med kvalitetsindikatorer
- Boende om ej finns behov av skyddat boende men behöver komma bort från bostaden pga våld. Då blir det tillfälligt boende- ekonomiskt bistånd. Det saknas boende för våldsutsatta som ej är i behov av skyddat boende men mer än vandrarnhem.
- Våldsutsatta EU-medborgare. Uppehållsrätt så länge du kan försörja dig själv. Om de inte kan försörja sig men behöver hjälp från socialtjänsten får ej hjälp.
- Långsiktigt permanent boende saknas efter det akuta skyddsbehovet-utbud måste finnas lokalt.

- Platsbrist på kvinnojourer/skyddat boende som är anpassat efter rätt behov- det behövs ett beläggningssystem/bokningssystem
- Avsaknad av verksamhet för barn på skyddat boende under tiden föräldern har stödsamtal eller uträttar annat. Stöd samtal för barn
- För lite tid för socialsekreterare att besöka boenden och träffa den utsatta personen
- Tydligare arbetsplaner/uppdrag/genomförandeplan till extern utförare för transparens/insyn/tillsyn
- Kunskapsbrist på enheter såsom LSS, äldreomsorg
- Brist på anpassade skyddade boenden för särskilt sårbara grupper såsom kvinnor i missbruk, kognitiv nedsättning, fysisk funktions nedsättning, LSS
- Stödsamtal hos t ex kvinnojourer måste tydligare erbjudas till stödpersoner som inte bor där längre eller flyttat ut så man kan träffa samma person på effektivt samtalstöd – att kommunerna ska vara villiga att betala för det
- Bättre planering som tar in aspekter på akut, kort och långsikt
- Motvilja hos vissa kommuner att ” byta ” lägenheter
- Språkkunskaper för begränsade – anställa folk med bättre språkkompetens – många bra samtal uppstår inte på planerade möten

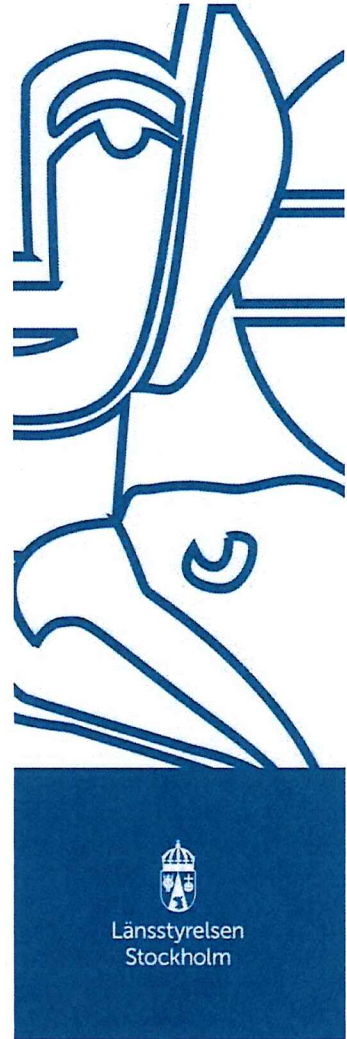
Projektgruppens tillbakablick på seminarierna för kommunanställda

Vi lyckades inte riktigt nå hela den avsedda målgruppen. Merparten deltagare var kvinnofridssamordnare och utredare. Några var strateger, utvecklingsledare, gruppledare och projektledare. Få var chefer. Nästan ingen deltagare från upphandlings/beställarenheten.

Det har kommit in spontana uppskattningar av seminarierna. Men det har också fångats in en del kommentarer kring att - sammanfattningsvis – man fick inte riktigt det man hade hoppats på.

Svårt att få ett tillfredställande program för personer med delvis olika ingångar och kompetenser (från upphandlare till utredande socialsekreterare). Ändå viktigt att sträva efter att de ska sitta med samma kunskap, begrepp, uppfattning om kommunens ansvar och om omfattningen av problemet och vad det innebär.

Frågan om kvinnofrid verkar fortfarande inte ha så stor plats i kommunernas verksamhet på ledningsnivå. Den interna samverkan mellan olika enheter, nivåer och berörda förvaltningarna i kommunerna ser ut att behöva utvecklas mer. Den interna kommunikationen framstår som ett angeläget utvecklingsområde.

Styrelsemedlemmar, verksamhetsledare och representanter för idéburna organisationer i Stockholms län som arbetar mot mäns våld mot kvinnor välkomnas till

Länstyrelsen Stockholm, Hantverkargatan 29, Kungsholmen

TORSDAG DEN 15 AGUSTI KL.17.30 - 19.30

till

Information om kompetensutveckling för kvinnojourer med flera, 2013-2014

Vi bjuder på en lätt förtäring

Vänligen anmäl ditt deltagande i informationsmötet senast den 12 augusti [här](#)

Med start i höst erbjuder Länstyrelsen i Stockholm utbildning i företagsekonomi, lagar, avtal och dokumentation till idéburna organisationer som tillhandahåller stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och deras barn eller bedriver förebyggande arbete för kvinnofrid. Utbildningens syfte är dels att stärka de ideella aktörernas förutsättningar att förhandla med myndigheter som jämbördig part, dels att de ska kunna göra en kvalificerad ekonomisk analys av sin verksamhet och därmed ta ställning till hur den ska drivas framöver.

Utbildningen genomförs i samverkan med Sveriges kvinno- och tjejjourers Riksförbund och Länsorganisationen för kvinnojourer i Stockholms län och medfinansieras av Tillväxtverket.

Frågor : Maria-Pilar Reyes, tel 073-8074302 eller maria-pilar.reyes@lansstyrelsen.se

Välkömt ! Maria Backe, enhetschef

Styrelsemedlemmar, verksamhetsledare och representanter för idéburna organisationer i Stockholm, Uppsala och Sörmland som erbjuder rådgivning, stöd och skydd till kvinnor, barn och ungdomar utsatta för mäns våld välkomnas till

Informationskväll om MINERVA: kompetensutveckling i ekonomi och verksamhetsutveckling för idéburna organisationer inom social omsorg

NÄR? 3 mars 2014, kl. 16.30 – 19.30

VAR? Länsstyrelsen i Stockholm
Hantverkargatan 29 – T-Rådhuset

ANMÄLAN

senast den 2 mars i kalendariet på vår
webbplats: [länk till kalendariesidan](#)

MER INFORMATION

Maria-Pilar Reyes
Länsstyrelsen i Stockholm
namn.efternamn@lansstyrelsen.se
tfn 08-785 4302
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Anna Nilson
Verksamhetsutvecklare
Sveriges Kvinno-och tjejjourers Riksförbund
namn.efternamn@kvinnojourer.se
tfn 08 – 642 6401

PROGRAM

16.30 – 16.50 Kaffe och smörgås

16.50 – 17.30 Inledning

Karina Uddén, enhetschef Länsstyrelsen i Sthlm, Carina Ohlsson ordförande SKR, Christina Folke, ordförande Länsförening för kvinnojourer i Sthlm, Linnea Ax, handläggare Tillväxtverket, Maria-Pilar Reyes, projektledare

17.30 – 18.10 Minervaprojektet, vad har hänt under 2013 och vad händer under 2014?

Maria-Pilar Reyes, projektledare med stöd av arbetsgruppen: Johanna Hammarström, Anna Nilsson, Christina Folke samt deltagarna i Minerva-utbildningen under hösten 2013

18.20 – 19.20 Exempel på olika modeller och strategier med fokus på de idéburna organisationers utveckling mot ekonomisk stabilitet, långsiktighet och oberoende

TRISS – Uppsala, Talin Davidian

TERRAFEM – Stockholm, Bernardita Nuñez

Nyköping kommuns upphandling: konsekvensen för kvinnojourerna? Hur kan idéburna organisationer hantera en sådan situation? Anna Nilson, SKR

19.20 – 19.30 Avslutande kommentarer och information

Minerva-projektet drivs som pilotprojekt av Länsstyrelsen i Stockholm i samverkan med Sveriges Kvinno-och tjejjourers Riksförbund, Länsföreningen för kvinnojourer i Stockholms län samt Stockholm stad. Det samfinansieras av Länsstyrelsen i Stockholm och Tillväxtverket

Länsstyrelsens rapportserie

Utkomna rapporter under 2015

1. Hur arbetar vid systematiskt med ett integrationsperspektiv i landsbygdsutveckling?, avdelningen för landsbygd
2. Skarvar och fågelskär i Mälaren 2014, avdelningen för miljö
3. Miljögifter i sediment i Stockholms skärgård och östra Mälaren, avdelningen för miljö
4. Kartläggning av styrkeområden i Stockholmsregionen, avdelningen för tillväxt
5. Jämställdhetsintegrering – genomförande av strategi för Stockholms län 2014-2016, avdelningen för tillväxt
6. Nationella minoriteter – rapport om tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk år 2014, avdelningen för tillväxt
7. Uppföljning av bostadsbyggandet, avdelningen för samhällsbyggnad
8. Fjärde jämställdhetsmålet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra – länsstyrelsernas samordning av insatser, avdelningen för tillväxt
9. Häckande kustfåglar i Norrtälje kommun – resultat från inventeringar i skärgården 2014, avdelningen för miljö
10. Prostitutionen i Sverige 2014 – en omfattningskartläggning, avdelningen för tillväxt
11. Bostadsmarknadsenkäten – Stockholms län 2015, avdelningen för samhällsbyggnad
12. Romsk inkludering – årsrapport 2014, avdelningen för tillväxt
13. Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län, avdelningen för miljö
14. Utbildningsverkstad i strategiskt förändringsarbete – kursbeskrivning och lärarhandledning, avdelningen för samhällsbyggnad
15. Läget i länet – bostadsmarknaden i Stockholms län 2015, avdelningen för samhällsbyggnad
16. Ekosystemet ICT & Digital – kartläggning av Stockholmsregionens styrkeområden, avdelningen för tillväxt
17. Att vara förälder i Sverige – utvärdering av två föräldrastödsprogram, avdelningen för tillväxt
18. Prostitution in Sweden 2014 – the extent and development of prostitution in Sweden, avdelningen för tillväxt
19. Strategi för miljömålet Ett rikt växt och djurliv, avdelningen för miljö.
20. Strategi för miljömålet Ingen övergödning, avdelningen för miljö.
21. Strategi för miljömålet En giftfri miljö, avdelningen för miljö.
22. Platsens smak, avdelningen för landsbygd.
23. Mapping of areas of strength in the Stockholm region, avdelningen för tillväxt
24. Besöksnäringen – vad kan Länsstyrelsen göra?, avdelningen för tillväxt
25. Minerva – kompetensstöd i ekonomi och organisationsutveckling för kvinnojourer och liknande organisationer, avdelningen för tillväxt

Länsstyrelsen arbetar för att Stockholmsregionen ska vara attraktiv att leva, studera, arbeta och utveckla företag i.

*Länsstyrelsen Stockholm
Enheten för social utveckling
Telefon: 010-223 10 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm*